

Läkaryrket – ett yrke i förändring

Torgerdur Einarsdottir. **Läkaryrket i förändring.** En studie av den medicinska professionens heterogenisering och könsdifferentiering. Doktorsavhandling. 314 sidor. Göteborgs universitet, 1997. ISBN 91-628-2412-0.

Recensent: Nils Brage Nordlander, med dr, fd överläkare, fackligt och landstingspolitiskt aktiv, Uppsala.

För att klarlägga karriärvägar och specialistval med särskild inriktning på kvinnliga läkares villkor skickade författaren en omfattande enkät till samtliga kommunalt anställda specialistläkare i Göteborg och fick svar av 81 procent (788 personer). För att få en fylligare bild har hon dessutom intervjuat 21 läkare i Göteborg och Stockholm. Resultatet av dessa ligger till grund för avhandlingen.

Historisk tillbakablick

Hon har också gjort en roande historisk återblick på statens övertagande av specialistbevisningen 1969 och den olycksaliga 7-kronorsreformen 1970 med rikliga citat ur Läkartidningens spalter av den debatt som då rasade. Läkarförbundet accepterade ju 7-kronorsreformen, som avskaffade sjukhusläkarnas privatpraktik i utbyte mot en rejäl lönehöjning, främst kanske därför att det gjorde olika specialiteter mera jämlika inkomstmässigt. Ingen tänkte på vilka olägenheter det nya systemet innebar för patienterna.

Avhandlingen diskuterar också turlerna kring ökning eller minskning av intaget till läkarbanan, där fackliga synpunkter ställs mot intressen hos de kolleger som kämpar i ständigt underbemäddade provinsialläkardistrikt.

Rangordning av specialiteterna

Specialiteterna rangordnas med ledning av enkäterna i högstatus (kirurgiska områden), lågstatus (geriatrik, psykiatri, allmänmedicin) och mitt emellan, där vissa grenar av internmedicinen och laboratorier är manstata medan barnmedicin, gynekologi och anesthesi är kvinnotäta. I högstatusspecialiteter är trängseln stor, och det dröjer länge

re att få befördran, i lågstatusyrkena är det tvärtom. I denna grupp, där andelen kvinnliga läkare är högre, är patientorienteringen ett huvudintresse. I den förra gruppen, som är mansdominerad, unerstryks intresset för hantverk, tempo och dramatik.

Nivellering mellan män och kvinnor

Familjesituation och barnantal påverkar inte specialitetsvalet. Det är lika vanligt att en manlig läkare är gift med en kvinnlig läkare som med en sjuksköterska. Både manliga och kvinnliga läkare framhåller det positiva i att vara gift med en kollega som ger stöd och uppmuntran. I de yngre åldersgrupperna blir de manliga och de kvinnliga läkarna alltmera lika varandra t ex i civilstånd och barnantal, i tid för legitimering och specialisering, i platstillhörighet. Kvinnorna vandrar alltmer in på tidigare mansdominerade områden som kirurgin. Inom anesthesiologin är det ungefär lika många kvinnor som män, trots att det med sin avancerade teknik är en traditionellt sett »manlig» disciplin.

Kan motverka fördomar

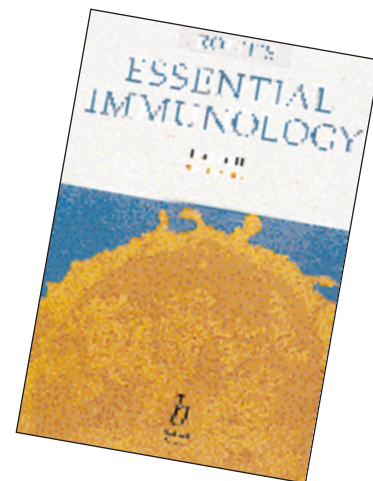
Det är intressant och nyttigt att se sitt yrke bedömt och analyserat av en helt utomstående person utan de professionella skyggglapparna. Avhandlingen kan bidra till att lätta på en del fördomar både hos traditionalister och feminister. •

Klassisk immunologibok i ny upplaga

Ivan Roitt. **Roitt's essential immunology.** 9 ed. 476 sidor. Oxford–London: Blackwell Science, 1997. ISBN 0-86542-729-1.

Recensent: Lennart Truedsson, docent, avdelningen för klinisk immunologi, kliniskt mikrobiologiska laboratoriet, Universitetssjukhuset, Lund.

Denna immunologibok, som första gången publicerades för mer än 25 år sedan, har nu åter utkommit i en ny upplaga. Författaren,

professor Ivan Roitt, har en enastående förmåga att berätta om immunologi, något som jag speciellt minns från ett tillfälle då jag som nybliven »postdoc» deltog i en kurs vid Middlesex Hospital i London i början av 1980-talet. I denna nya upplaga av Roitts immunologibok har författaren lagt sig vinn om att få med de senaste kunskaperna inom immunologin inklusive nya tekniker, t ex användningen av »knockout mice». Boken har också försetts med fler och bättre illustrationer i färg, som bidrar till att göra den tilltalande för läsaren.

Enkel inledande översikt

Boken är indelad i sex delar, där den första utgörs av en översikt om basal immunologi. Här definieras och förklaras de olika komponenterna i immunförsvaret så att den oinvidge får en bas att stå på inför den fortsatta läsningen. Till hjälp att hitta rätt ges förutom en förkortningslista en relativt omfattande lista med förklaringar av immunologiska begrepp och termer.

I de efterföljande delarna ges sedan en detaljerad framställning av hur immunsystemet fungerar. I en av delarna beskrivs de olika tekniker som används inom immunologin. Den sista delen handlar om klinisk immunologi och täcker hela området: immunbristtillstånd, allergi, transplantation, tumörimmunologi och autoimmuna sjukdomar.

Berättande framställning med senaste fakta

Liksom i tidigare upplagor är framställningen berättande, vilket ger god förståelse. En nackdel kan dock vara att fakta om ett visst system eller en grupp av immunologiska molekyler inte är samlade på ett ställe i boken utan finns fördelade på flera avsnitt. Det finns t ex